

## Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

## в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.  
на пів року . . . 6 р. ав.  
на чверть року . . . 3 р. ав.  
на місяць . . . 1 р. ав.

## За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів  
або 40 франків  
на пів року . . . 10 рублів  
або 20 франків  
Поодинокі числа по 8 р. ав.

## РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,  
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня  
крім неділі і руских свят  
з год. 8-їй пополудни.

Редакция, адміністрація і  
експедиція «Руслана» під ч. 9  
ул. Коперніка. — Експедиція  
місцева в Агенції Ляндовского  
в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише  
на попереднє застереження. —  
Рекламації неопечатані вільні  
від порта. — Оголошення зви-  
чайні приймають ся по ціні  
10 кр. від стрічки, а в «Наді-  
сланім» 20 кр. від стрічки. По-  
дьяки і приватні донесення по  
15 кр. від стрічки.

## Які вигляди?

(+) Дводневна розправа над заявою міністра-президента гр. Туна виявила, що не тільки меншість недоволена з сеї заяви правительства, але й більшість поки що не бачить в ній поруки, щоби програмі бажання, зложені в адресовім начерку правити, могли здійснити ся. Речники більшости пп. Яворський і др. Енгель, що доси промовляли, заняли вельми резервові становище, а проводир німецько-католицького стороництва бар. Діпавлі не зірвав спілки з правитицею, але відоме єго застережене вільної руки в народних та віроісповідних справах по недавних подіях в єго клубі не дають вигляду на певний і тривкий союз єго з правитицею.

Голоси з лівиці, не зважаючи на промову Шенерерія Тірка, звучать вельми невідрадно. Речник німецьких народовців Штайнвендер заявив зовсім рішучо і виразно, що поки не будуть знесені язикові розпорядження (тепер вже Гавчівські), доти правительство не може сподівати ся ухваленя в раді державній ані контингенту рекрутів, ані бюджету, ані угоди з Уграми, одним словом ніякої позитивної роботи. Компроміс німецьких поступовців з Чехами що до вибору делегатів з Чехії виявляє вправді певний поступ до ліпшого сеї партії в порівнянню з єї становищем листопадовим; однак заяви Пергелта і Кайзера на напасти Вольфа, що ніби-то німецькі поступовці і народовці вибором делегації бажали зробити лише прислугу правительству, показують, що участю в делегациях бажать они лише забезпечити собі вплив на заграничну політику тридержавного союзу.

Дотеперішні три засідання перейшли над всяке сподіване зовсім спокійно, окрім хвилевих галабурд Шенерера і Вольфа; однак з сего можна собі робити невелику надію на успіх і продуктивну працю в раді державній. Наглячі внесеня, які посилали ся доси на стіл ради державної числом 35, називають зовсім справедливо деякі дневники лише иншою і то ще небезпечнішою бо анонімною формою обструкції, що є в силі загатити всяку діяльність парламенту. Тим способом вигляди на діяльність ради державної що найменше сумнівні. Сей сумний стан справи переймає не тільки тих, що займали ся народними справами, певною тривокою, особливо народні стороництва доси незаспокоєні в своїх культурних потребах, як Русини, Словінці, Хорвати, але й тих, що більшу вагу кладуть на економічні справи. Ніхто не відчуває сеї застої парламентарної так важко, як іменно промислові круги. В нормальних відносинах двигає австрійський промисл доволі значні тягарі. Тепер же економічний механізм попадає в повну застою. З усіх сторін накликають, що не звертає ся ніякої бачности на економічні справи і се доволі характеризує наші відносини політичні. За мало ще виборола собі значіння та думка, що є поле матеріальних інтересів, котре лежить подальше від політичного заколоту і повинно бути нейтральним для всіх. Праска анкета про-

мислова, що згромадила репрезентантів обидвох супротивних таборів, Чехів і Німців, розкрила вельми невідрадний вигляд на промислові відносини. Всі згодили ся на те, що австрійський промисл перебуватиме тяжку кризу, наколи не буде заради сумним обставинам австрійським.

Але-ж чи є хоч які проблески сякої-такої надії на поправу сих відносин. Шовіністичне розгорячене німецьких умів в Австрії дійшло до такого ступня, що вже не багато помагає та зимна вода, якою австрійських Німців обливає німецько-державна праса.

Одну хиба надію, але і то вельми слабу, можна покладати на те, що т. зв. Gemeinbürgschaft австрійських Німців опозиційних починає розлазити ся. По ударах Шенерера і Вольфа, які упали на лівицю в парламенті, послідувало рішуче виповіджене Gemeinbürgschaft з боку Шенерера иншим опозиційним стороництвам німецьким і виповіджене їм війни, а з другого боку атак німецьких народовців і поступовців на антисемітів, котрим тамті докоряють лише фалшивую опозицію. Все-ж таки вся внутрішня борба, яка починає ся поміж опозиційними німецькими стороництвами, подає слабу надію на позитивні успіхи. Язикова справа, яку они висувать все наперед при всякій нагоді, є занадто трудна і скомплікована, щоби єї можна в законодатній дорозі скоро полагодити і вимагає довшого і иншого трактованя, як видане язикових розпоряджень. Тимто правительство задалегідь старає ся полагодити неминучі справи, а передовсім угоду з Угорщиною. Про парламентарне переведенє нової угоди не думають навіть найбільші оптимісти і длятого виринає на ново та справа в формі продовження угодової провізорії знов на оден рік. Угри, котрі з дотеперішної угоди лише мають користи, будуть сему раді. Все инше найконечніше можна переводити з підмогою §. 14-го, котрий для правительства показав ся вельми догідним, а делегация полагодять потреби для справ заграничних. Тим-то вигляди на тривкість сесії ради державної в сїм році вельми слабі і правительство буде відтак лише дбати про спокій в ювілейнім році. Тимчасом можна буде знов надумати ся, що дальше?

## Класичне вихованє.

Так далі бути не може — отсе думка, що єї висказують нині всі найвизначніші педагогі і глибокі мислителі, застановляючись над нинішню системою вихованя в середних школах. Нові напрями сучасних наук і нові потреби вимагають основної реорганізації наукових заведень і майже всюди в Європі проявляє ся змаганє до реформ в тім напрямі. Перевага латини і греки над новочасними мовами і прироченознавством є нині сьмішним анахронізмом. Пізнає се найліпше кожний інтелігентний чоловік, що покінчив середні школи і має в життю зі всім до діла, тільки не з тим, чого в школі учив ся — з латиною і грекою. Пізнає, що змарнував тільки літ дорогого часу. І не дивниця, що зосудом сеї справи стрінен ся нині на кождім кроці: в приватній розмові, в часописях, книжках і в парламенті. Знак тому, що ціла суспільність цілком;

відчуває живо непрактичність сего «класичного» вихованя і домагає ся иншого, що відповідало би справді сучасному життю. Тож коли та справа находит ся і у нас на дневнім порядку, не від річи буде навести погляд знаменитого французького писателя, члена академії, Леметра на вартість класичного вихованя. Голосний критик помістив в Figaro дві статі о тім предметі, а можна бути певним, що не говорить він о чімсь єму незвісним, бо сам перейшов цілий ряд іспитів в французьких школах, був 9 літ професором університету і екзамінатором на степенє учителя, відповідаючий нашій maturi. Наводячи єго погляд, наводимо думку правдивого французького «урядника», котрий однак не втратив критичного змислу і практичного погляду на сьвіт.

«Від многих літ — пише Лемерт — застановляв ся я над тою справою, обсервував молодих людей, котрих я знав, і слівив себе самого, щоби переконати ся, що властиво завдячую латині і греці, та прийшов до того пересвідчення, що наука мертвих язиків в тій формі, в якій уділяють єї в середних школах, для девятьох десятих молодежи не приносить найменшої користи. Система класичного вихованя є під кождим względом перестарілою. Все на сьвіті змінило ся, відкриті і винайденя змінили умови життя так одиниць як і народів, настало панованє техніки, торгівлі, промислу і демократичних обичаїв, а тимчасом наших дітий учать по вісім літ те саме, чого учили ся наші прадіди ще в середних віках. Чи ж то не анахронізм, чи ж віра в позиточність класичного вихованя не є забобоном? Що до мене, то учив ся я пильно латини і греки і перейшов майже всі іспити відзначаючи; але нині не памятаю ані слова з греки, а по латинськи доводить ся мені читати не більше як три рази до року. А може хтось сказати, що наука тих язиків, котрі тепер легковажу, придбала мені засіб чувств і мислий, котрі збогатили і убагороднили мій ум! Признаю ся щиро, що в то не вірю. Кілько разів подумаю о якім небудь стариннім творі, завсїгди представляє ся він мені не безпосередно, але збогачений думками наших класиків і освітлений новочасною критикою, а при тім їх краса стає для мене зрозумілою лише через порівнанє з новочасними творами. Впрочім література грецька і латинська не має взагалі монополію на скарбницю загально образуючих ідей».

Тут порівнує Леметр старинних класиків з класичними писателями новітніх часів і приходить до пересвідчення, що образованє і убагородненє ума завдячає він не так Вергілієви, Ціцеронові, Лівієви, Сенеці, Софоклесові або Платонові, як радше біблій, Монтені-єви, Паскалеві, Шатобріанові, Лямартінові, Мішлетові, та многим новітнім критикам і писателям.

«А притім — пише дальше — бачу щораз яснійше, як мало умію. Не розумію по англійськи і говорю дуже слабо по німецьки. Скажуть мені на те, що я в молодости міг научити ся новочасних язиків; але чи то моя вина, що я мусів по кілька годин денно сліпати над наукою мертвих язиків, а посідаючи лише пересічну інтелігенцію, не міг нараз посісти і инших мов. Тому то краса літератури і скарби цивілізації англійської та німецької є для мене майже недоступні. Не можу навіть з правдивим хісном подорожувати в тих краях. Дрібку відомостей з наук природничих, які я набув в школі, забув майже цілком; а в додатку єсьм неновортний і фізично

слабо розвинений; не вмію ніякого ремесла і на яким небудь відокремленім острові був би я найнепоряднішим Робінзоном. Не єсьм спосібний до нічого, лише до писання а і то не смію сказати, що пишу в своїй рідній мові ліпше від такого Веллґюта або Жорж-Занда, котрі не відбували класичних студій».

Остає ще одна мнима прикмета старинних язиків: мають они бути досконалим средством гімнастичним для ума. Отже Леметр твердить, що наука язиків новочасних може віддати ту саму прислугу. Після єго погляду, німецька грамати́ка є красшою і взята в цілости більше гармонійною, чим латинська, а не менше вартною від грецької. Що-ж до духа і етики старинної, то проникає она до умів нашої молодєжи о много лекше посредством новочасних писателів, котрі запозичили ся засобами культури римської і грецької. Ті самі думки і чувства, котрі видимо в літературі старинній, віднаходимо, значно збагачені, у великих писателів англійських, німецьких, італійських та іспанських.

Провірюючи відтак успіхи іспитів, Леметр приходить до пересвідчення, що молодіж по укінченню середних шкіл знає дуже лихо язик і сторинну літературу. Час отже подвійно страчений: по перше, молоді люди не научили ся латини і греки, а по друге, наука та, о скільки єї придбали, не приносить їм ніякого хісна. О скільки-ж більше були би они скористали, наколиби втрачений час ужили на науку язиків новочасних, природознавства, географії, на гри і забави або на науку ремесла.

Много разів заходжено ся в європейських краях коло реформи середних шкіл і обмеження класичного виховання; але ті проби були по більшій часті несмілі і недостаточні, бо не рішено ся ані вичеркнути старинних язиків з гімназійних плянів наук, ані примінити відповіднійшої практичної методи научування, замість того чисто механічного способу науки, котрий перетяжає і висушує мозки молодєжи, а не дає правдивої поживи для серця і духа.

Леметр висновує і з своїх поглядів цілий ряд практичних внесень, між котрими найважнішим і найбільше некучим є домаганє, щоби на університети мали вступ ученики шкіл реальних, а також і ті гімназійні ученики, що заявили добрі постиги у всіх науках, з виїмкою старинних язиків, а вимагано повного класичного виховання лише від учеників, котрі хотять стати філософами.

## Вісти політичні.

Праса провінціональна різниться чи мало від столичної праси в поглядах на теперішню ситуацію політичну. Коли столична праса задивляє ся більше оптимістично і пише в спокійнішій тоні, то в провінціональній прасі варить ся і кипить, а парламентарна ситуація після єї бюлетені ще більше стала замотаною, як коли іноді. Після справоздань провінціональної праси, Молодечехи є пригноблені онодішною бесідою Діпавлього, а орган Молодечехів зве єї «чорним духом» правди і поручає правительству, щоби було оглядне з тим «резервовим» політиком, а в кінці ставить питанє, чи не ліпше було би для правди, як би Діпавлі відчипив ся від неї. Після заяви Діпавлього католицька партія є вагою для ніг правди.

Німецько-радикальна праса гніває ся на сполучених поступовців і націоналів; она вірить Штайнвендерови так само дуже мало, як і Пергелтові. Радикальні елементи почали вже грозити і злорічити опозиції. Тайний апарат Шенерериян став функціонувати. Вольф вистосував письмо до поступовців, в котрім так виражає ся: «В прийнятю предложеного Чехами компромісу при виборах в делеґації і в тім, що німецькі поступовці взяли участь в тих виборах, — бачимо ми противорічність до ухвал народних зборів в Егер, Кляґенфурті, Райхенберґу, Тепшині і Відні, на котрих поставлено обструкцію яко обовязок для німецьких послів. Тим чином зроблено правительству велику прислугу, бо єму головно ходило о переведенє виборів до делеґацій».

В часі Вольфівської операції в парламенті товариш єго Шенерер розпочав кампанію по за парламентом. Шенерер побачивши, щасливий

для єго фракції вибір п. Гофера в Фалькенаві пустив ся на провінцію, щоби проголосити борбу против всіх прочих німецьких партій за те, що не хотять разом з ним стояти на обструкційнім становищі. На звісних зборах в Боденбаху не подарував Шенерер ніякому німецькому сторонництву і заявив отверто, що ломить німецьку солідарність відчитуючи письмо, котре ще перед зборами вислав до Барайтера, а котре звучить: «Від нині не ма для мене т. зв. Gemeinbürgerschaft німецьких послів в парламенті; я є приневолений звернути ся і против вашому сторонництву, а завтра паде перший стріл в Боденбаху». Навязуючи до сеї телеґрами сказав Шенерер, що єго по над всяку парламентарну єдність обходить національне чувство. Щоби позискати селян заповів бесідник, що буде старати ся о їх інтереси, а іменно, щоби не вільно було купувати селянської посілости в цілі прилученя єї до маєтків більшої посілости, як се часто роблять жидівські спекулянти, через що зникають селянські посілости. Відтак говорив про жидівство, про прасу, про клерикалів, згадав про незавидну долю семигородських Німців і закінчив словами: «Хто зі мною відчуває по німецьки той мусить в сторону Відня рішучо закликати: «Ми не хочемо дати себе винародовити так як Саксонці в Семигороді, тож гримко кличемо: стійте! Ся не будете нас заступати так, як одноплеменників великого народу німецького, то німецькі виборці чередуть над вами до дневного порядку». Які результати в найближшій будучности викличе таке поведєнє Шенерериян, годі предвидіти. Будь що будь тепер по зрівнаню Шенерера з прочими партиями в парламенті покаже ся, о скільки прочі послы щиро думали про німецьку опозицію. П. Шенерер зірвав сам і добровільно відділив ся від прочої часті німецьких послів, тож можна би припустити, що ціла німецька опозиція, сли дійсно думає о парламентарній якій акції, повинна бути з того лиш вдоволена. — Посол Ріхтер, котрого Шенерерияни на зборах в Боденбаху не допустили до слова розіслав маніфест до виборців. В маніфесті тім заповідає він три збори виборців, на котрих хоче висказати своє становище супротив боденбахських подій, як також предложити свій проєкт організації рільників.

Слідуюче засіданє ради державної відбуде ся 29. с. м. з таким порядком: 1) дальша дискусія над декларацією правительства; 2) перше читанє внесенє пн. Кайзера і товаришів, посла Пергелта, Рігера і Бернера о поставленє в стан обжалованя ґр. Бадєнього за впровадженє поліції до парламенту.

Товариство урядників: «Перший загальний союз урядників австро-угорської монархії» вислав петицію до президента міністрів з просьбою, щоби постарав ся о найскорше санкціонованє ухваленого обома палатами закона о управильненню платні урядникам. В петиції всказано на пануючу дорожню артикулів живности і на небезпечєнство впливів, яким урядники можуть піддати ся по причині материяльної нужди.

Чеські радикальні «Listy» містять маніфест дра Бакси, провідника чеських радикалів, котрим они зовсім зривають з Молодечехами і осуджують політику їх, а предовсім вступленє до кабінету дра Кайцля. По короткім погляді на правно-державну борбу Чехів в посліднім десятиліттю, так говорить маніфест: «Не сповнено ані одного постулату, котрого домагали ся самі провідники чеської партії а мимо того др. Кайцль, один з провідників, без найменшого надумуваня ся, без ніякого правного застереженя вступив до кабінету і зложив присягу на долитавську конституцію, а прочі проводирі чеські назвали сеї поступок патріотичним обовязком. А правительство, в котрім засідає Чех, член правнодержавної партії, не згадало в своїй заяві і словом про національні або правно-державні бажаня чеського народу; оно заявило, що єго першим обовязком є вилічити центральний парламент і перевести угорську угоду». Відтак доводить маніфест, що вертають часи понижєня і що чеські проводирі провадять свій нарід в австрійське ярмо. А щоби се не наступило, тож взиває нарід: «Піднесіть в гору занедбану правно-державну хоругву і докажіть, що у вас

живе ще все ідея нашої самостійности! Позвольте проводирам зайняти міністерські фотелі, але ви продовжайте безнастанно борбу о наше державне право! Забули на ту борбу ваші провідники у Відні, то ви за те піддержуйте єї в краю чеської корони. Докажіть, що ви не змінили ся, що ви сильно держите ся адреси дра Юлія Грегера». Сей поклик підписав виділ політичного клубу «Neodvislost».

«Моск. Вѣдомости» доносять мнимо на основі доброї інформації о близькій номінації грецького князя Юрія губернатором Крети. Номінація має наступити в червні; перед тим часом поїде князь Юрій з візитою до царя, а «Петербург. Вѣдомости» додають, що Австрія не противила ся ніколи кандидатурі князя Юрія.

Справу Кріспіого дуже скоро погребано, хоть против него піднесено було аж пять закидів. З чотирох закидів не зроблено навіть докладного справозданя, бо сліди їх вже затерли ся. Розсліджено тільки один, котрий так представляє ся: Неаполітанський банк, котрий мав право до емісії банкнотів, позичив Кріспіому 150.000 лір в 1895. Кріспі після зізнань директора банку взяв ту зозичку для поправленя родинних інтересів, а хоть закони банку не позволяють давати позичок, то годі було відмовити їх президентсьви міністрів, обдарованому через парламент півномочиями, рівними майже диктатурі, котрої воля є сильнішою від закона. Кріспі признав ся до позички, але додав, що обернув єї на державні видатки в Сицилії і Люніґіанії, де заходила потреба поборювати революційні рухи, а в касах було пусто. Публика довідала ся о тім і розпустила поголоску, що банк робить незвичайні видатки і то против статутів. Ся вість занепокоїла всіх властителів банкнотів того банку і они стали домагати ся виміни паперів на монету. Банк не маючи готівки заперестав виплати і так наступило банкрутство, на котрім стратив кождий, що мав банкноти неаполітанського банку. Стала ся та подія для того, що банк не пильнував статутів. При звичайнім порядку річи справа та повинна була прийти перед звичайний трибунал, де хтось був би боронив прав і інтересу властителів банкнотів. Суд зажадав справді виданя Кріспіого і директора банку, на що парламент вибрав слідчу комісію, держав справу два літа, — а тепер як звісно — ухвалив не видати Кріспіого судови, тільки уділити єму нагану. Кріспіому було і того за багато, тож зложив мандат і в Палермі, де є дуже популярний, кандидує на ново.

Відносини між Іспанією а північною Америкою є ще все дуже напружені. Справа ходить о експльозію на кораблі «Maine» в заливі Гаваньскім. Американці підозрівають, що корабель експльодував з вишніх причин і відразу посуджували о се діло Іспанців. Виделегована комісія видала оречєнє, що експльозія наступила звні. На се загрозили Американці війною Іспанії. Але коли потреба погрозу виконати, стало Американцям лячно, чи не за много ризикують. Оголошено проте з Вашингтону, що розслідів комісії ще не перестудіовано, проте на певно годі сказати причину експльозії. Та поправка першого оречєня є не що иньшого, а цофанє ся правительства вашінґтонського.

## Новинки.

— Реколекції духовні для панів відбудуть ся на днях 28, 29, 30, 31 н. ст. марта і 1 і 2 н. ст. цвітня 1898 в каплиці Семинарії духовної у Львові — кождого разу о 7. годині вечером.

— Святкованє пам'яті Тараса Шевченка. Молодіж тернопільської гімназії устроїла для 21-го марта вечерниці в честь Шевченка, а молодіж тамошної школи реальної обходила такі самі вечерниці 23-го марта. — Заходом учеників стрийської гімназії устроєно дня 27-го марта поранок в честь Шевченка. — Русини самбірські устроюють в пам'ять Шевченка музикально-деклямаційний вечер дня 31-го марта в сали Народного готелю.

— В «Рускім Касині» в Стрию заснував ся кружок аматорський і дня 31-го марта устроє у власнім льокалі аматорське представленє, в котрого склад входять: «Боз цвите», комедия в 1. акті Пшибильського, «Жіночє оружє», комедия в 1. акті з французького, та «І вір то женинам», комедия в 3. актах М. Миргородського. Чистий дохід на закупно власної сцени.

— Послідній загальний збір членів Руского товариства педагогічного відбуд ся 6. марта 1898.

На тім загальному зборі рішено змінити статут товариства в тім напрямі, щоби товариству було вільно побіч філій засновувати також педагогічні кружки. На тім же зборі вибрано новий виділ, в котрого склад ввійшли: яко голова п. Едвард Харкевич, а яко члени: пп. Василь Білецький, Варвара Літинська, Прокіп Мостович, Гілар Огоновський, Кость Паньківський, др. Михайло Пачовський, Іван Петришин, Іван Стронський, Осип Танчаковский, Ілія Чиж. На заступників членів виділу вибрані: пп. Ольга Барвіньська, Теофіла Огоновська, Андрій Яворський. До комісії контрольною вибрані: пп. Петро Огоновський, о. Александер Стефанович, Володимир Шухевич. — Перше засідання відбув новий виділ 18. марта 1898 і уконституовав ся так: заступником голови вибраний п. Гілар Огоновський, секретарем п. Прокіп Мостович, касиркою п. Варвара Літинська, контрольною п. Ілія Чиж, магазином п. Кость Паньківський. До комітету для справ Інститута Руского товариства педагогічного під покровом св. о. Николая у Львові вибрані: о. Діоніз Дорожницький, п. К. Паньківський, п. др. М. Пачовський, п. др. Стефан Федак, п. Е. Харкевич, п. др. Антін Хомин. Відтак в обширній дискусії обговорено докладно способи, якими можна би прискорити осягнене цілий товариства і розділено працю між поодиноких членів виділу ось так: 1) К. Паньківський підняв ся зішкентувати книгу членів і предложити на найближшій засіданню виділу виказ тих членів, що не платять вкладок, щоби їх з товариства вичеркнути; 2) І. Петришин, І. Стронський і Іл. Чиж обовязали ся уложити відозву до філій в цілі розбудження живішого руху на полі руского шкільництва на провінції; 3) В. Білецький, Г. Огоновський і о. Танчаковский взяли на себе обдумати способи побільшення запомогово фонду для учителів; 4) Г. Огоновський, др. М. Пачовський і І. Стронський підняли ся уложити до рускої суспільности відозву в справі засновання бурси ім. Франца Йосифа І., головно для синів учителів. Сю бурсу рішив виділ засновати для звеличання ювілею 50-літнього пановання Его Величества Царя Франца-Йосифа І.

— **В користь вязничних бібліотек.** Карний повітовий суд у Львові (секція III.) розіслав відозву з просябою до жертволюбних людей о книжки і періодичні видання, котрі для них злишні, а котрі могли би збагатити вязничні бібліотеки. В тій просябі говорять ся між иншими: «Караюча власть, відбираючи на основі закону заступлення свободу, бажає впливати на піднесення їх морального і умислового уровня, щоби двигнути унавших і приготувати їх до повороту в суспільність. Державна власть признає, що до того ведуть такі средства: наука релігії, релігійні практики, подаване елементарної науки, роздаване до читання книжок і періодичних видань змісту релігійного, популярно-наукового, історично-географічного, природничого і гігієнічного і вкінці відчити. Але до здійснення тої задачі конче потрібно поміч зі сторони публіки, особливо зі сторони товариств і одиниць, котрі безкористовно і лише з огляду на любов ближнього причиняють ся так багато до піднесення моральности і просвіти серед мас». — Книжки треба пересилати до згаданого суду, секція III. ул. Казимирівська ч. 34.

— **Соціалістична свобода в практиці.** Недавно доносили ми о стрейку пекарських челядників в Кракові. Тепер ту справу розбирає краківський трибунал суду карного. Перед трибуналом стаєсім челядників пекарських, котрі допустили ся публичного насильства на особі Йосифа Щепаника, пекарекого челядника, що не брав участі в стрейку. Дня 28. грудня впровадило підступом кількох пекарських челядників Щепаника до льокалю їх Товариства і там порядно почастивали его пощочинами. На другий день челядник Войтх Чех заявив Щепаникови, котрий через ніч був замкнений в льокалю, що має ему дати 25 кув за те, що не хотів стрейкувати. Був ще на стілько чемний, що спитав его, чи хоче кий відобрати нараз, чи в двох порціях. Відтак велів Щепаникови розтягнути ся на лавці і виконав ухвалену Товариством кару за двома наворотами. В наслідок сильного побиття Щепаник пролежав три дні. В подібний спосіб Чех обійшов ся з Марком Шліссьом і Реховичом, котрим велих відчислити по кільканайцять буків. Інших знов челядників обжаловано о побиття Яна Клуба. По першій переслуханню обжаловані не признали ся до вини.

— **Хлопська доля.** Іван Мудан, хлібороб з Богатковець в повіті підгаєцьким, продав в маю 1897 р. жидови Сумерови Гелерови з Підгаєць 10 пар збіжжя т. є. 10 сотнарів метр. пшениці і 10 жита за 90 зр. обовязуючись віддати збіжжя в осени. В осени зібрав Мудан 30 кп збіжжя, але так лихого, що се ледви вистало на засів і на

жите, для того він і не міг дати Сумерови проданого збіжжя, але хотів звернути ему отриману квоту і 20 зр. проценту. Але жид на се не пристав і пізав Мудана на підставі закона з 6. марта 1897 ч. 1491 С. П. 17/98 до повітового суду в Підгайцях о доставу ему 20 сотнарів збіжжя або заплату відшкодованя теперішньої ціни 170 зр. Вироком з 16. марта с. р. признав суд Гелерови его претенсію і ще 12 зр. 76 кр. коштів процесу. Позаяк довжник за-для браку збіжжя не може его доставити, мусить за 14 день заплатити за побрані 90 зр. квоту 182 зр. 76 кр. т. є. по-над 100%, а що немає готівки, то грозить ему на підставі нової процедури ліцитація цілої реальности. От як сходять селяни на дідів, а натомість кровопійці-жиди забирають наші села в свої кігті!

— **Велика крадіж.** В ночі на 16. с. м. незвісні злочинці розбили вертгаймівську касу гр. Войтха Дідушківського з Єзуполя і украли з неї книжочку каси щадничої на 8.000 зр. та 400 зр. готівкою. Підозріне паде на чотирох звєних злодїв: Вольфа Трутінера з Пістиня, Саламона Зальтера з Черновець, Лейбу Рімера з Буковини і четвертого незвісного назвища. Всі они вертали тої ночі над раном наймленім в Станиславові фіякром з Єзуполя, а коли побачили поліційну патрулю на галицькій мості, утікли з виїмкою одного, котрого арештовано. Арештований зізнав, що четвертий співник, той незвісний мав бути Маркус Тулісман, знаний опришок, котрого глядають тепер гончими листами.

— **Убийство вітця.** Найвисший трибунал у Відні розсудив оводі приговор смерті, який суд присяжних у Львові видав в грудні минушого року на 29-літнього селянина Кирила Химчака з Мокротина за злочин убийства вітця. Син убив рідного вітця за те, що той в ночі збудив его і намовляв до крадежи. В часі головної розправи толкував ся обжалований, що злочину доконав по п'яному і що він против батька лише боронив ся. Присяжні подтвердили питанє що до злочину убийства а заперечили питанє що до самооборони. Касаційний трибунал відкинув обжалованому відклик неважности.

— **Небезпечна ковбаса.** У Відні недавно тому купила зарібниця Франциска Адам в склені Антоні Дішольд пару кінських ковбас і дала кусник своїй 8-літній донці Аделейді. В часі їди почула нараз дитина біль в шій і лиш з великим трудом удало ся матери витягнути їй з горла довгий гвізд, що находив ся був в ковбасі. Справа пішла перед суд і челядника Антона Гасту, що начиняв ковбаси для згаданої різнички, засуджено на 5 днів арешту. І у нас у Львові можна стрітись з такими ковбасами, тільки що їдець місто гвоздя почує нераз в горлі грубий песторонок або кусник полїна. Доброго апетиту!

— **Гарна хозяйка.** В Готалковицях (в прускім Шлеску) стала ся оводі на приходстві тамошнього пароха така немила пригода: Було се в неділю. Підчас неприсутности пароха прийшов на приходство якийсь перебраний за жєнщину мущина і побив хозяйку так сильно, що стратила притомність. Відтак замкнув ся в комнатах, винайшов в шуфляді 1600 марок і книжочку каси ошадности, на котру господиня виплатила 450 марок. В годину пізнійше дізнали ся о тім всі домівники і почали глядіти за злодїєм. Невдовзі викрито дві особи, котрі признали ся до злодійства. Сповнили его за намовою господині св'ященника, котра підчас крадежи сама себе покалічила. Для того пущено ті дві особи на волю, а невірну хозяйку увязнено.

— **Смерть розбійника.** Дня 24. марта в Вадовицях виконаво засуд повішення убійника Влодарского, котрий перед роком з двома товаришами обрабував і замордував в Плец банкіра Кона, а відтак приговорав его суд присяжний на смерть через повішення. Влодарский не хотів прийняти св'ятих Тайн, а в останній хвилі свого життя промовив до людей: «Св'їте, прощаю тя з Богом!», а хвилю пізнійше: «Вже замикаю очі».

— **Сегорічні фєрії шкільні.** Вже від довного часу кружать між шкільною молодіжю вісти, що сего року, з нагоди св'яткованя цїсарского ювілею, фєрії шкільні розпочнуть ся першого червня. Однак ті вісти не мали ніякої достовірности, бо повстали між самою молодіжю. Тимчасом довідуюмо ся з віденьских часописей, що довші фєрії мають бути лишє у Відні в середних школах і то лишє о 14 днів перед початком або по кінці звичайних фєрій, а то по тій причині, щоби шкільна молодіж мала час звідти ювілейну виставу, як се діялось підчас вистави в Празі і в Будапешті. Наші ученики отже завели ся в своїх блискучих надїях на довгі фєрії.

## Наука, штука, література.

— «Правда» ч. 11. містить: Два старці. Оповіданє Льва Толстого. (Дальше.) — Промова пос. Барвіньського, виголошена в розправі над справозданєм комісії краєвого господарства о спілках рілньничих, на вечірнім засіданню краєвого Союму дня 18-го лютого 1898. — Наказний гетьман козацький Павло Полуботок. — Диковина. — Длячого в теперішніх часах так поплатує годівля товару. — Які курьї маз рілнь з худоби. — Нова сєсія ради державної у Відні.

## Телеграми.

**Відень, 28. марта.** Моцї архикнягинї Наталїї привезено тут і спроваджено до каплиці Гофбургу, з відки нинї по полудни будуть перенесені і зложені у Капуцинів.

**Відень, 28. марта.** Як довго потревають посв'яточні фєрії парламентарні, буде зависіти від парламентарної ситуації. Предложеня угодові ледво чи увійдуть на дневний порядок перед фєрїями, по причині 60 нагячих внесень, розправи над програмою правительства і обжалованя міністерства, а в додатку поставлено язиковий закон яко найперший постулат. — Виповідженє війни Шенерерови не принесе мабуть великих наслідків. Німецькі круги думають, що виборці не підуть за фразами Шенереріян. На доказ сего покликують ся на нараду хєбської палати торговельної, на котрій президент торговельної палати звернув увагу, що в разі установленя цлових границь між Угорщиною а Австрією улекшено би експорт торговцям з Німеччини на Угорщину, через що австрійські промисловці і фабриканти потерпіли би великі страти.

**Відень, 28. марта.** Цїсар прийняв на загальній аудієнції президію палати і висказав своє вдоволенє з вибору президії, відтак зазначив конєчність мериторичного, фахового обговорєня і полагодженє найважнійших справ в мирний спосіб і виразив надїю, що до парламенту поверне спокій і згода. — Похорон архкн. Наталїї відбуває ся при великім здвизї народа. На домовині зложено много вінців, між иньшими від іспанської королевої.

**Бїлград, 28. марта.** Скупщину вибрану до 1899 розв'язано. Нові вибори в сих днях.

**Прага, 28. марта.** Міністер Кайцль кандидує на посла до ради державної в окрузі Сьміхів-Кароліненталь.

**Берлін, 28. марта.** Пруский сойм ухвалив в суботу новий фонд в сумі 400.000 марок на підпомаганє і скріпленє Німців в Познанщині, Західних Прусах і в регентскім окрузі, на горішнім Шлеску.

**Льондон, 28. марта.** З Йокогами надїйшла вість, що правительство японське візвало Росію до опорожненя порту Артур. — Всі американські денєші звучать дуже боево. Америка уоружує ся дуже поквапно.

**Париж, 28. марта.** В суботу інтерпелювано правительство в справі мобілізації північної ескадри і в справі заграничної політики Франції; закидувано, що Франция підпорядковує свою політику інтересам Росії, що дозволила безкарно на різню Вірмен, що є бездільною в справі Єгипту і що остає без всякої ініціативи в спорі між Іспанією а Сполученими Державами. Ганото відповів: Франция в справі грецької причини є спільно з другими державами до уратованя Греції і поступала з ними згідно. В Хінах не допустить до подїлу. До спору іспансько-американського не буде мішатись. Мобілізація ескадри має на цілі тільки виправи.

**Атини, 28. марта.** Міністер маринарки подав ся до димісії.

**Вешінгтон, 28. марта.** Спол. держави рішили вияснити Іспанії, що положенє на Кубі є нестерпимє і що мусить наступити конєць війни. В середу зажадає Мек-Кінаї пів мільона доларів для підмоги населєня кубанського і упїмне ся в Іспанії, щоби она постарала ся о заосмотрєнє мешканців Куби предовсім Іспанців в средства до життя. В противнім разі Сполучені держави вмішають ся в сю справу силою.

**Ментина,**

єдине раціональне средство до поло-  
каня уст, знаменитий і оживляючо

ділаючий препарат, до тепер нічим не  
перевисшений. Мала скількість, придана  
до свіжої води, вистанє, аби осягнути  
пожадані наслідки.

16

Ціна флакона 50 кр.

Головний склад в аптіці

161 141—2

**Жигм. Ружера**

під „Срібним Орлом“ у Львові.

Цінник львівської палати торговельної і промислової.

Львів дня 28. марця 1898.

I. Акции за штуку.

|                                                                 |     |   |     |   |
|-----------------------------------------------------------------|-----|---|-----|---|
| Зелів. г. Кар. Людв. по 200 зл. мк.                             | 212 | — | 215 | — |
| Зелів. Львів-Черн.-Ясса по 200 зл. вальсрба.                    | 300 | — | 305 | — |
| Банку гіпот. гал. по 200 зл. в. а.                              | 374 | — | 381 | — |
| кред. гал. по 200 зл. в. ав.                                    | 200 | — | 210 | — |
| Гарбарні в Ряшеві по 200 зл. в. ав.                             | 200 | — | 210 | — |
| Фабрики вагонів в Сяноку перед тим Лінського по 500 кор. в. ав. | 260 | — | —   | — |

II. Листи заставні за 100 зл. в. ав.

|                                       |     |    |     |    |
|---------------------------------------|-----|----|-----|----|
| Банку гіп. г. 5% в. ав. з 10% пр.     | 110 | 20 | 110 | 90 |
| " " " 4 1/2% " лос в 50 л.            | 100 | —  | 100 | 70 |
| " " " 4% " в 601 по 200 К.            | 96  | 50 | 97  | 20 |
| " краєв. 4 1/2% в. ав. лос в 51 л.    | 101 | —  | 101 | 70 |
| " " 4% в. ав. лос в 57 л.             | 98  | —  | 98  | 70 |
| Тов. кред. гал. вемс. 4% (першаемс.). | 98  | —  | 98  | 70 |
| " " " 4% лос в 41 1/2 літ             | 97  | 40 | 98  | 10 |
| " " " 4% " в 56 літ                   | 97  | 25 | 97  | 95 |

III. Обліги за 100 зл.

|                                    |     |    |     |    |
|------------------------------------|-----|----|-----|----|
| Гал. фонду пропінц. 4% в. ав.      | 98  | 10 | 98  | 80 |
| Буков. " 5% " " "                  | 102 | 75 | —   | —  |
| Комунальні Банку кр. 5% (2 ем.)    | 102 | 50 | —   | —  |
| " " " 4 1/2% (3 ем.)               | 100 | 30 | 101 | —  |
| Зелівні ліквалі 4% по 200 кр.      | 97  | 50 | 98  | 20 |
| Юзички краєв. 6% в. а. з року 1878 | 103 | —  | —   | —  |
| " " 4% " " 1891                    | —   | —  | —   | —  |
| " " 4% по 200 кор. з р. 1893       | 97  | 80 | 98  | 50 |
| " м. Львова 4% по 200 кор.         | 96  | 40 | 97  | —  |

IV. Льоси.

|                |    |    |    |    |
|----------------|----|----|----|----|
| Міста Кракова  | 26 | 50 | 28 | 50 |
| " Станиславова | —  | —  | —  | —  |

V. Монети:

|                           |     |    |     |    |
|---------------------------|-----|----|-----|----|
| Дукат цісарський          | 5   | 62 | 5   | 72 |
| Наполондор                | 9   | 48 | 9   | 58 |
| Пів-імперіал              | 9   | 46 | 9   | 56 |
| Рубель російський срібний | 1   | 20 | 1   | 25 |
| " " паперовий             | 127 | 25 | 128 | —  |
| 100 марок німецьких       | 58  | 60 | 59  | —  |

| платять зл. кр. | жадають зл. кр. |
|-----------------|-----------------|
|-----------------|-----------------|

Розклад їзди поїздів залізничних обов'язуючий від 1-го жовтня 1897.

(Приїзд і від'їзд поданий після часу середно-європейського).

| Поїзд              |                                          | до Львова | Поїзд              |                                              | зі Львова |
|--------------------|------------------------------------------|-----------|--------------------|----------------------------------------------|-----------|
| посп.              | особ.                                    |           | посп.              | особ.                                        |           |
| приходить о годині | відходить о годині                       |           | приходить о годині | відходить о годині                           |           |
| 7:30               | з Іцкан                                  |           | 6:00               | до Підволочиска з головн. двірця             |           |
| 7:50               | " Янова                                  |           | 6:10               | " Іцкан                                      |           |
| 7:52               | " Тернополя на Підзамче                  |           | 6:15               | " Підволочиска з Підзамча                    |           |
| 8:05               | " Лавочного                              |           | 8:40               | 6:45 " Іцкан                                 |           |
| 8:15               | " Тернополя і Бродів на головний дворець |           | 8:50               | " Кракова                                    |           |
| 8:25               | " Сокаля                                 |           | 9:20               | " Янова, Калуща, Хирова                      |           |
| 9:10               | " Кракова                                |           | 9:25               | " Скольного                                  |           |
| 10:35              | " Ярослав                                |           | 10:05              | " Сокаля                                     |           |
| 1:15               | " Янова                                  |           | 10:27              | " Підволочиска з головного двірця з Підзамча |           |
| 1:30               | " Кракова                                |           | 10:45              | " Іцкан                                      |           |
| 1:40               | " Скольного Стрия, Калуща, Хирова        |           | 1:55               | " Підволочиска з головного двірця з Підзамча |           |
| 1:50               | " Черновець                              |           | 2:08               | " " "                                        |           |
| 2:15               | " Підволочиска на Підзамче               |           | 2:40               | " Черновець                                  |           |
| 2:30               | " " головний дворець                     |           | 2:50               | " Кракова                                    |           |
| 5:25               | " Сокаля                                 |           | 3:05               | " Стрия                                      |           |
| 5:35               | " Підволочиска на Підзамче               |           | 4:40               | " Ярослава                                   |           |
| 5:45               | " Іцкан                                  |           |                    |                                              |           |
| Ніч                |                                          |           | Ніч                |                                              |           |
| 3:04               | з Підволочиска на Підзамче               |           | 4:40               | до Кракова                                   |           |
| 3:30               | " " головний дворець                     |           | 5:20               | " Лавочного                                  |           |
| 6:00               | " Кракова                                |           | 6:24               | " Янова лиш в будні дни                      |           |
| 6:55               | " Підволочиска на головний дворець       |           | 6:45               | " Кракова                                    |           |
| 8:45               | " Кракова                                |           | 7:05               | " Сокаля                                     |           |
| 9:10               | " Кракова                                |           | 7:25               | " Тернополя з головного двірця               |           |
| 9:30               | " Іцкан, Бергомету з виїмком понеділка   |           | 7:30               | " Лавочного                                  |           |
| 9:43               | " Кракова                                |           | 7:47               | " Тернополя з Підзамча                       |           |
| 9:50               | " Підволочиска на Підзамче               |           | 7:48               | " Янова                                      |           |
| 10:00              | " Іцкан                                  |           | 10:30              | " Іцкан                                      |           |
| 10:20              | " Підволочиска на головний дворець       |           | 11:00              | " Кракова                                    |           |
| 12:10              | " Стрия, Хирова                          |           | 11:37              | " Підволочиска з головного двірця з Підзамча |           |
|                    | " Лавочного                              |           |                    |                                              |           |

ЗАМІТКА: Пору нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано.

Рік засновання 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕРЪ“

перше і одинокое руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним Впреосв. Митроп. і Преосв. Еп. Ординариям всіх трех епархій, обезпечає будинки, уряджене домашнє, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих.

»Дністеръ« вступив в 6-тий рік своєї діяльності з збільшеними фондами гваранційними, котрих стан з днем 31-го грудня 1897 виносить:

|                 |                   |                    |
|-----------------|-------------------|--------------------|
| Фонд резервовий | 73.874 зр. 47 кр. | 176.143 зр. 87 кр. |
| Резерва премій  | 52.269 " 40 "     |                    |
| Фонд основний   | 50.000 " — "      |                    |

Виплачені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр. Тарифи »Дністра« дуже умірковані. Услія обезпечень користні, а шкоди злівають ся безплатно. Поліси »Дністра« приймає Банк краєвий при пожитках гіпотечних.

На житє можна обезпечитись через »Дністеръ« в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услія, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає поліси і квіти в рускїм язичі.

Товариство взаїмного кредиту »Дністеръ«, стоваришенє з обмеженою порукою, уділяє пожитки за сплатою 5 1/2% і 1% додатку на кошта адміністраційні за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителів, до сплати в ратах на 3 до 10 літ і приймає вкладки до опроцентованя від членів і третих осіб по 4 1/2%. Уділ членський виносить 25 зр., вишє 1 зр. Членом бути і пожитку дістати може тільки член обезпечений в »Дністеръ«. Інформації уділяє Дирекція листовно.

Зголошення о уділенє агенцій в окрестностях і де нема близько агентів »Дністра«, приймає ся.

Львів, ринок ч. 10. (дім »Просьвіти«).

Новости на дамські сукні сезонові!

Матерії вовняні, Зефіри, Батисти, Піки, Кретони, Перкалі, Брокати

АНТІН ПІЗУНСЬКИЙ

Львів, Академічна 12.

Парасольки, Рукавички, »Фігара«, ковніри коронкові, Паски, Фартушки.

Магазин богато заосмотрений.

Ціни низькі, конкуренційні.

151 33—46

Видає й відповідає за редакцію: Стефан Кульчицкий.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

приймає замовленя і посередничить в закупні:

Світло церковне

виросить з фабрики Іа по 70 зр., Іаа по 64 зр. за 100 кіл. лосо фабрика.

Вино

в бочках о 135 літрах, а то Самородне почавши від 70 зр. за бочку лосо місце продукції.

Зі складів висилає: КАВУ по 5 кіл. посилок почт. в ціні по: зр. 9-20, 10-20, 10-70, 11-20, а спеціальність по 12-20 франко ВІНО в 5 кіл. барилках по зр. 3—, 3-70, 4-10, 4-90 франко. — Інші товари по умірених цінах. 72—?

ЛЕВ НОВОСАД

(практикант віденський)

у Львові, ул. Крута ч. 7.

виконує мужеску, дамску і діточу обув, також чоботи з холявами для духовенства по як найприступнійших цінах

Рівнож приймає репарації кальшів. — З провінції вистанє старий оказ на міру. 136 49—140

1000

туток цигаретових за 1 зр. поручає фабрику туток

АНТОНІНИ МАЗУРКЕВИЧ

у Львові, вулиця Галицька число 12.

Замавляючим 5.000 туток разом опакowane і відсилка franco.

Учитель

орган руского Тов. педагогічного двотижневник педагогічно-научний, виходить від 1-го червня 1889 у Львові ул. Вірменська ч. 2. Передплата на цілий рік 3 зр., на пів року 1.60 кр., на чверть року 1 зр.

ПРАВДА ілюстроване письмо для руского народу під редакцією С. Кульчицкого,

виходить у Львові тижневно кожної п'ятниці.

Буде подавати поезії, повісті, житєписи з портретами, поучаючі статі з історії, письменства, господарства, промислу, вісти про читальні, вісти політичні і суспільні. Крім того буде містити часть забавну.

Передплата: В Австрії річно 4 р. піврічно 2 р. чвертьрічно 1 р. За границею річно 8 рубл. піврічно 4 рубл.

Редакция, адміністрация і експедиция

Львів, ул. Собісчина ч. 5. Б.

З друкарні В. А. Шийковского.